

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О.М.

31 серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Спів»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «**Аналіз музичних творів**» для здобувачів вищої освіти на базі освітньо-професійного рівня молодшого спеціаліста (180 кредитів ECTS, термін навчання 2 роки 10 місяців (одноразовий набір 2020 року)), галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми «**Спів**».

Розробник:

Винниченко О.В. – викладач вищої категорії, КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

Раковська І.Е. - викладач-методист, КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри **Кочерга А. І.**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки: 3-й	
Загальна кількість годин – 90	90	90
Кількість модулів – 1 Змістових модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин	5 – й	5 – й
для денної форми навчання:	Лекції	
аудиторних	10	6
5-й семестр – 2 x 16 = 32 години.	Практичні	
Самостійної роботи студента – 58 годин.	22	4
Для заочної форми навчання		
аудиторних:		
5-й семестр – 10 годин.		
Самостійної роботи студента – 80 годин.		
Вид підсумкового контролю:	Семінарські	
5-й семестр – залік.	-	-
Форма підсумкового контролю:	Самостійна робота:	
Теоретичні питання, аналіз музичного твору.	58	80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни :

- формування початкових навичок аналізу побудови музичного твору, який є результатом взаємодії всіх засобів музичної виразності;
- формування чіткого уявлення про взаємодію художніх засобів, ясного розуміння виражальних можливостей елементів музичної мови та законів формоутворення;
- збагачення загально-культурного рівня студентів, розвиток їх музично-естетичного смаку, сприяння розвитку професійних навичок.
- пояснити жанрові та стилістичні особливості;
- розшифрувати музичні терміни у нотному тексті.

Відповідно до освітньої програми «Спів», вивчення дисципліни «Аналіз музичних творів» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3датність до абстрактного мислення , аналізу та синтезу.

ЗК 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7датність бути критичним та самокритичним

ЗК 8датністьзастосовуватизнання у практичнихситуаціях.

ЗК 9датністьвчитися і оволодіватисучаснимизнаннями.

ЗК 12датність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК 8. Здатність здійснювати диригентську діяльність.

СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій..

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Завдання курсу:

- сформувати свідоме сприйняття музики;
- навчити самостійно орієнтуватися у змісті та формі музичного твору;
- наблизити до адекватної композиторському задуму інтерпретації виконання музичних творів, знайти самостійну виконавську трактовку твору;
- сформувати вміння грамотно висловлювати свої міркування щодо виконання творів.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни :

ОК 8. Історія світової музики.

ОК 11. Гармонія.

ОК 32. Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару.

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «**Спів** вивчення навчальної дисципліни «Аналіз музичних творів» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами	ПРН 7

формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській практичній діяльності.	ПРН11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПНР 15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Аналіз музичних творів»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з відокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.	ПРН 7
Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській практичній діяльності.	ПРН11
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПНР 15

4.1 Після опанування навчальної дисципліни «Аналіз музичних творів» студенти повинні:

знати:

- формотворчі та музично-виражальні засоби музики;

- період як основну форму викладення теми гомофонної музики;
- прості та складні форми;
- варіації та форму рондо;
- сонатну форму;
- циклічні форми;
- поліфонічні форми;
- вокально-інструментальні форми.

вміти:

- визначити характер, емоційний настрій твору;
- визначити жанр твору;
- визначити тональність, тональний план твору;
- визначити форму твору;
- зробити аналіз періодів;
- визначити тип фактури;
- порівняти темпи в циклічних творах;
- зробити аналіз викладення (експозиційний, серединний, заключний);
- визначити характер тематичного матеріалу і засоби його розвитку;
- знайти місце кульмінації та способи її досягнення;

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. усне опитування;
2. виконання практичних завдань з аналізу творів;
3. тести;
4. залік.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (диференційний залік).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре»),

«задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FХ, F).

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної та практичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Перевірка отриманих знань та навиків повинна проводитись на кожному уроці в тій чи іншій формі (письмовій або усній).

Теоретичну частину матеріалу доцільно перевіряти у тестовій формі.

Загальний матеріал курсу розподілено на дванадцять тем. Перших п'ять тем розглядають прості форми і є базовими для подальшого вивчення курсу. Тому після їх вивчення проводиться перший змістовний модуль. Другий змістовний модуль включає сім різних за об'ємом тем. Під час поточного контролю доцільно проводити тестовий та практичний контроль за кожною темою.

Підсумковою перевіркою знань на денному відділенні є диференційований залік у 5 семестрі.

Бали	Критерії оцінювання для поточного контролю
«5»	Студент вільно володіє термінологією та може дати точні або майже точні відповіді на теоретичні питання теми. Вільно застосовує теоретичні знання при виконанні практичних завдань аналізу. Систематично готується до занять. Здатен проаналізувати свою роботу, та виправити помилки. Значну увагу приділяє самостійній роботі, проявляє творчу ініціативу при виконанні завдань з дисципліни. Тестові завдання виконує без помилок.
«4»	Студент демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу теми.. Загалом повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставлених запитань та при виконанні практичних завдань аналізу, але може допустити дві-три неточності. Систематично готується до занять. Здатен самостійно працювати та аналізувати свою роботу. В тестових завданнях припускає 2-3 несуттєві помилки.

«3»	<p>Студент демонструє задовільний рівень знань, не завжди точно розкриває зміст теоретичного матеріалу теми, не завжди повно і правильно відповідає на питання. Під час виконання практичних завдань аналізу музичних творів допускає кілька суттєвих помилок. Виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності і логічності.</p> <p>В тестових завданнях правильно відповів на 75% питань.</p>
«2»	<p>Студент слабо орієнтується в теоретичних питаннях теми, виявляє знання матеріалу обсягом до 50%. Неповно розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні. Не володіє спеціальною термінологією. Бракує знань для виконання практичних завдань аналізу творів. Незадовільний рівень знань. Відсутність системності, старанності в оволодінні фаховими знаннями, уміннями, практичними навичками.</p> <p>В тестових завданнях правильно вирішив менше половини питань.</p>
«1»	<p>Студент слабо орієнтується в питаннях теми, виявляє знання матеріалу обсягом менше 50%. Не точно розкриває зміст матеріалу, не володіє спеціальною термінологією, демонструє незадовільний рівень знань. Практичні завдання аналізу творів виконує невірно, з великою кількістю принципових помилок. Відсутність системності, старанності в оволодінні фаховими знаннями, уміннями, навичками.</p> <p>Вирішує меншість тестових завдань.</p>
«н/а»	<p>Студент не виявляє знання теоретичного матеріалу теми, не розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його поясненні та демонструє вкрай незадовільний рівень знань. Не може виконати практичні завдання аналізу творів. Недбале ставлення до занять, систематичне невиконання завдань, які передбачені навчальною програмою.</p> <p>Всі відповіді в тестах з помилками, або питання не мають відповіді.</p>

Розподіл балів, які отримують студенти

МОДУЛЬ 1												Залік	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	30	100
5	5	5	5	5 т 5	5	5	5	5	5	5	5 т 5		

т - тести

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Критерії підсумкового семестрового оцінювання

Оцінка “*відмінно*”, 90 — 100 балів, **A** (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він дає точні або майже точні відповіді на теоретичні питання; продукує оригінальні висновки; послідовно, повно і логічно викладає теоретичний матеріал; дає різноманітний аналіз музичних творів та їх фрагментів; пише відповідні технічним вимогам та художньо цінні письмові роботи.

Оцінка “*добре*”, 82 — 89 балів, **B** (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу; повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого завдання; загалом правильно виконує завдання, але допускає дві-три неточності; не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень.

Оцінка “*добре*”, 74 — 81 балів, **C** (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє достатній рівень знань теоретичного матеріалу; досить повно розкриває зміст матеріалу відповідно до поставленого завдання; загалом правильно виконує завдання, але допускає дві-три неточності; допускає дві-три неточності у визначенні музикознавчих понять, обґрунтуванні висновків, узагальненні; не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень.

Оцінка “*задовільно*”, 64 — 73 бали, **D** (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє задовільний рівень знань; не завжди точно розкриває зміст матеріалу; не завжди повно і правильно відповідає на питання; вирішує завдання фрагментарно; допускає суттєві помилки у вирішенні завдань; виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

Оцінка “*задовільно*”, 60 — 63 бали, **E** (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він демонструє задовільний рівень знань; не точно розкриває зміст матеріалу; не завжди повно і правильно відповідає на питання; вирішує завдання неповно; допускає суттєві помилки у вирішенні завдань; виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

Оцінка “*незадовільно*”, 35 — 59 балів, **FX** (за системою ECTS)

виставляється студенту у випадку, коли він виявляє знання музичного матеріалу обсягом до 50%; неповно розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні; не володіє спеціальною термінологією; не може впоратися з практичним завданням; допускає грубі помилки у викладенні матеріалу; демонструє незадовільний рівень знань.

Оцінка “незадовільно”, 0 — 34 бали, *F* (за системою ECTS) виставляється студенту у випадку, коли він не виявляє знання музичного матеріалу; не розкриває зміст матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні; не може впоратися з практичним завданням; допускає грубі помилки у викладенні матеріалу; демонструє вкрай незадовільний рівень знань.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни

Накопичувальна система балів за виконання всіх завдань протягом модулю

Сума балів за всі види навчальної діяльності за модуль	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS
90-100	5 Відмінно	A
82-89	4 Добре	B
74-81		C
64-73	3 Задовільно	D
60-63		E
35-59	2 Незадовільно	FX Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
0-34		F Необхідне повторне вивчення дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРОСТІ МУЗИЧНІ ФОРМИ.

Тема 1. Основна мета та завдання курсу. Музичний стиль, жанр, форма.

Аналіз музичних форм, його роль у формуванні професійних навичок. Музика як вид мистецтва. Специфіка музичного образу. Музичний стиль та жанри. Поняття про музичну форму у широкому та вузькому розумінні. Основа дисципліни -

визначення форми музичного твору в залежності від його змісту.

Тема 2. *Формотворчі засоби музики. Функції частин, побудов.*

Система виражальних засобів музики. Формотворчі властивості метро ритму, ладо тональності, гармонії, мелодії, фактури, тембру, динаміки. Найпростіші мелодико- синтаксичні структури. Функції частин та побудови. Типи викладення та розвитку музичного матеріалу.

Тема 3. *Період, його різновиди, складові частини. Методика та техніка*

музичного аналізу періоду.

Період як основна форма викладення теми гомофонної музики, як самостійна форма музичного твору та як складова частина інших музичних форм. Складові частини масштаби періоду. Гармонічна та тематична будова періоду. Квадратний однотональний період повторної будови - структурна норма цієї форми. Основні різновиди періоду як варіанти структурної норми. Дванадцятитактовий блюзовий квадрат. Методика та техніка аналізу періоду.

Тема 4. *Проста двочастинна музична форма. Різновиди: репризна та безрепризна, з продовжуючим розвитком*

Загальна характеристика форми. Історичне походження. Структура частин та їх співвідношення. Різновиди простої двочастинної форми (АА1 та АБ). Два типи завершення форми - з репризою та без репризи. Проста двочастинна форма з продовжуючим розвитком. Використання простої двочастинної форми у вокальній та інструментальній музиці.

Тема 5. *Проста тричастинна музична форма.*

Загальна характеристика. Структура, масштаби, співвідношення частин. Основні типи середнього розділу. Реприза статична, динамічна, тональна та псевдореприза. Найбільш типові зміни у репризі. Проста тричастинна форма як частина більш складних форм та як самостійна форма музичного твору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СКЛАДНІ МУЗИЧНІ ФОРМИ.

Тема 6. *Складна тричастинна музична форма.*

Загальна характеристика, історичне походження форми. Визначальна ознака складних форм: перша частина повинна бути складніша за період. Структура частин, типи контрасту між ними. Основні різновиди середнього розділу - «тріо» та «епізод». Використання складної тричастинної форми в музичних формах XVIII - XX ст.

Тема 7. *Варіаційна форма. Види варіацій.*

Загальна характеристика. Походження варіаційної форми з народних джерел. Типи варіювання. Класифікація варіаційних форм. Варіації *basso- ostinato* як характерна форма пасакалії, чакони. Інтонаційно-мелодичні, метро-ритмічні властивості основної теми. Роль поліфонічного розвитку. Класичні (орнаментальні) варіації. Подвійні варіації. Характер теми, її будова, незмінність тональності., темпу, метру, гармонічної основи, структури теми. Варіації *soprano- ostinato* «глінкінського» типу». Довільні варіації. Збільшення контрасту, самостійність форми деяких варіацій. Зміна метро-ритмічної, гармонічної структури теми, тонального плану, темпу. Жанрові варіації. Варіаційний принцип джазової музики.

Тема 8. *Форма рондо. Різновиди рондо. Рондо у вокальній та інструментальній музиці.*

Загальна характеристика. Історичне походження, народно-жанрові витoki. Куплетне рондо, його особливості: структура теми та епізодів, кількість повторень теми, тональний план, програмно-зображальний характер образів. Класичне рондо. Будова рефрену та епізодів, мінімальна кількість частин, збільшений контраст між ними, пісенно-танцювальний характер тематизму. Симфонізація рондо у Бетховена. Рондо епохи романтизму, його особливості: тональність і співвідношення, тематичні перетворення, зміни темпу, кількість частин. Особливості використання форми рондо у вокальній та інструментальній музиці ХХст.

Тема 9. Сонатна форма.

Загальна характеристика. Будова сонатної форми. Структура експозиції, розробки, репризи у цілому. Будова, тональні співвідношення основних партій, характер контрасту тем в експозиції та репризі. Загальна структурна незавершеність, ладо-тональна нестійкість, модуляційний характер гармонічного розвитку, тематична роздробленість розробки. Роль поліфонічних засобів розвитку музичного матеріалу у сонатній формі. Найпростіша реприза, характер деяких можливих змін у ній особливі її типи. Використання сонатної форми у сонатах, симфоніях, увертюрах, концертах та інших жанрах.

Тема 10. Циклічні форми.

Старовинна сюїта. Партита. Сонатний цикл. Симфонія. Сонатно-симфонічний цикл. Нова сюїта. Попуррі. Змішані форми. Фантазія. Рапсодія.

Тема 11. Вокальні форми та жанри.

Вокальна музика, її особливості. Єдність музики та поезії (літератури) у вокальних формах. Два основних типи співвідношення мовних та музичних інтонацій: речитативно-декламаційний та розспівно-мелодичних (кантиленний). Роль інструментального супроводу у вокальних формах. Найпростіші форми вокальної музики: пісня, романс, хорові мініатюри тощо. Вокальні цикли. Загальні відомості про хоровий концерт, кантату, ораторію, оперу. Особливості походження в них форм інструментальної музики.

Тема 12. Поліфонічні форми

Загальна характеристика, історичне походження поліфонічних форм. Різновиди поліфонічних форм. Імітація і канон. Будова фуги. Кількість голосів. Структура експозиції, розробки, репризи. Поліфонія у різних формах.

6.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
о	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Прості музичні форми												
Тема 1. Основна мета та завдання курсу. Музичний стиль, жанр, форма.	6	1	1			4	6	0,5				5,5
Тема 2. Формотворчі засоби музики. Функції частин, побудов.	6	1	1			4	6	0,5				5,5
Тема 3. Період, його різновиди, складові частини. Методика та техніка музичного аналізу періоду.	8	1	3			4	8	0,5	0,5			7
Тема 4. Проста двочастинна музична форма. Різновиди.	6	1	1			4	6	0,5	0,5			5
Тема 5. Проста тричастинна музична форма.	8	1	3			4	8	0,5	0,5			7
Разом за змістовим модулем 1	34	5	9			20	34	2,5	1,5			30
Змістовий модуль 2. Складні музичні форми												
Тема 6. Складна тричастинна музична форма.	10	1	3			6	10	1				9
Тема 7. Варіаційна форма. Види варіацій.	8	1	1			6	8	0,5	0,5			7
Тема 8. Форма рондо. Різновиди рондо.	6	1	1			4	6	0,5	0,5			5

Рондо у вокальній та інструментальній музиці.											
Тема 9. Сонатна форма	10		4			6	10	0,5	0,5		9
Тема 10. Циклічні форми.	8	1	1			6	8	0,5			7,5
Тема 11. Вокальні форми та жанри.	6		2			4	6		1		5
Тема 12. Поліфонічні форми	8	1	1			6	8	0,5			7,5
Разом за змістовим модулем 2	56	5	13			38	56	3,5	2,5		50
Разом за модулем 1:	90	10	22			58	90	6	4		80
Усього годин	90	10	22			58	90	6	4		80

6.3 Самостійна робота (денна, заочна форми)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна ф.	Кількість годин заочна ф.
1	Тема 1. Основна мета та завдання курсу. Музичний стиль, жанр, форма.	4	5,5
2	Тема 2. Формотворчі засоби музики. Функції частин, побудов.	4	5,5
3	Тема 3. Період, його різновиди, складові частини. Методика та техніка музичного аналізу періоду.	4	7
4	Тема 4. Проста двочастинна музична форма. Різновиди.	4	5
5	Тема 5. Проста тричастинна музична форма.	6	7
6	Тема 6. Складна тричастинна музична форма.	6	9
7	Тема 7. Варіаційна форма. Види варіацій.	6	7
8	Тема 8. Форма рондо. Різновиди рондо. Рондо у вокальній та інструментальній музиці.	4	5
9	Тема 9. Сонатна форма	6	9
10	Тема 10. Циклічні форми.	6	7,5
11	Тема 11. Вокальні форми та жанри.	4	5
12	Тема 12. Поліфонічні форми	6	7,5
	Разом :	58	80

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Інструменти та обладнання: музичні інструменти фортепіано, бібліотечний фонд, комп'ютерне та програмне забезпечення, мультимедійні засоби у сфері музичної діяльності.

Аудиторний фонд:

- навчальний корпус
- точки бездротового доступу до мережі інтернет
- нотна бібліотека, її структура: читальний зал, абонемент навчальної літератури та нотної літератури;
- навчальні плани;
- навчально-методичні комплекси дисциплін.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

8. Методичні рекомендації

Предмет "Аналіз музичних творів" займає важливе місце у комплексі музично-теоретичних дисциплін. Він повністю базується на знаннях елементарної теорії музики, гармонії, сольфеджіо, музичної та хорової літератури, диригування тощо.

Викладання предмету включає як лекційну так і практичну частини. Слід підкреслити необхідність надання курсу переважно практичної спрямованості. Теоретичний матеріал, не втрачаючи свого фундаментального значення в цілому, повинен стати допоміжним елементом в системі навчання. Виходячи з цього рекомендується більшість часу на уроках присвячувати аналізу конкретних музичних прикладів (у нотному варіанті та у запису), тим самим закріплюючи те чи інше положення курсу.

Музичні приклади доцільно підбирати з репертуару, який студенти виконують на уроках спеціального, додаткового музичного інструменту, диригуванні, оркестру тощо. Слід також використовувати найкращі зразки народної, української, російської, західноєвропейської та сучасної музики.

Основна форма роботи на уроках - аналіз музичного твору. Ця робота виконується вдома чи в класі, письмово чи усно. Музичний твір може бути підібраний як викладачем, так і студентом самостійно.

8. 2. Методи викладання

1. Пояснювально-ілюстративний або інформаційно-рецептивний.

Використовується під час викладення загальної інформації в таких темах

1. Музичні стилі і жанри.

2. Формотворчі засоби музики.
3. Прості форми.
4. Складні форми.
5. Варіаційна форма.
6. Рондо.
7. Сонатна форма.
7. Циклічні форми.
8. Вокальні форми та жанри.

2. Репродуктивний метод.

Використовується для відпрацювання практичних робіт з аналізу :

1. Періодів.
2. Простих форм.
3. Складних форм.

3. Метод проблемного викладу.

Використовується для самостійного визначення форми невідомого твору.

4. Дослідницький метод.

Використовується для аналізу творів по спеціальності.

9. Рекомендовані джерела інформації

9.1. Основна література

1. Горюхіна Н. Композиція музичного твору // Наук. вісник НМАУ. Вип. 7: Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття. К., 2000. С.16-31
2. Москаленко В. Музичний твір як текст // Київське музикознавство: Текст музичного твору: практика і теорія. Вип.7. К., 2001. С. 3-10.
3. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів (Музичні форми): підручник. Ч.1. Тернопіль, 1999. 208 с.

9.2. Допоміжна література

1. Сюта Б. Проблеми організації художньої цілісності в українській музиці другої половини ХХ століття. К., 2004. 120 с.
2. Шип С. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення: автореф. Дис... д-ра мистецтвознавства: 17.00.03 / Національна музична академія України ім. П.І.Чайковського. К., 2002. 42 с.
3. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник. К., 1998. 368 с.

Додатки

Додаток 1

1. ПЕРЕЛІК МУЗИЧНИХ ТВОРІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ

Період

Моцарт В.А. - вальс G dur

Моцарт В.А. - соната № 16, II частина

Моцарт В.А. - менует d moll

Бетховен Л. - соната № 15, II частина

Проста двочастинна форма

Моцарт В.А. - менует a moll

Бах Й.С. - арія d moll

Бетховен Л. - екосез G dur

Шуман Р. - "Солдатський марш" G dur

Проста тричастинна форма

Ревуцький Л. - "Веснянка" a moll

Коломієць А. - мелодія D dur

Гріг Е. - Вальс a moll

Складна тричастинна форма

Моцарт В.А. - танець F dur

Моцарт В.А. - менует G dur

Бетховен Л. - соната № 1, III частина

Моцарт В.А. - танець B dur

Варіаційна форма

Сильванський М. - варіації g moll

Моцарт В.А. - соната № 14, тама з варіаціями

Форма рондо

Моцарт В.А. - соната № 16 (рондо)

Бетховен Л. - соната № 20, II частина.

ПЛАН ОГЛЯДОВОГО АНАЛІЗУ ТВОРУ (в цілому)

1. Ідея, провідні художні образи, тема, сюжет (для програмної музики).
2. Характер, емоційний настрій твору.
3. Жанр твору.
4. Характеристика мелодії чи основної теми (метро-ритмічні, ладо-тональні особливості, засоби розвитку мелодії).
5. Характеристика фактури.
6. Форма твору (вказати яка конкретно; встановити межі частин форми; визначити форму кожної частини, особливості використання традиційної форми).
7. Тональний план (аналіз гармонії та висновки щодо відхилень чи модуляцій, особливостей гармонічної мови твору).
8. Визначення кульмінації (засоби її досягнення)
9. Розшифровка всіх позначень у нотному тексті.

Аналізуючи твір, слід звертати увагу на те, як використані музичні засоби допомагають композитору розкрити його творчий задум, образний зміст твору.

ПЛАН АНАЛІЗУ МУЗИЧНОГО ТВОРУ (детальний)

1. Дані про композитора. Історична довідка про епоху, напрямок, до яких належить творчість композитора. Творчий доробок автора твору.
2. Музично-образний стрій твору, характер, наявність контрастного матеріалу, ступінь контрасту.
3. Визначення головної тональності, тональний план, характеристика ладу, мелодичний рух, кульмінації, метро-ритмічні особливості фразування.
4. Структура (композиційна схема).
Тематичний розвиток. Характерні особливості форми. Періоди, речення, фрази, мотиви, каденції.
5. Аналіз мелодії з точки зору наявності цезур, характеру, основних інтонацій, розвитку мелодичної лінії і типів руху, розміру, темпу, ритму, штрихів, динаміки тощо.
6. Аналіз гармонії, зв'язок мелодії та гармонії. Узагальнити як часто з'являється тоніка, як представлені нестійкі функції, як відбувається зміна акордів (пульсація), розглянути голосоведення, регістри, фактуру, модуляції, альтерацію. Аналіз акордових послідовностей.
7. Роль метро-ритму у творі. Особливості та їх вплив на характер твору окремих ритмічних малюнків.
8. Узагальнення: зв'язок структури із загальним змістом твору, його жанровими особливостями і стильовими якостями.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ СТУДЕНТАМ ЩОДО ПРАКТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТВОРУ

- програти, проспівати чи за допомогою внутрішнього слуху "переглянути" зразок для аналізу;
- переглянути зовнішні фактори: назву твору, яка може бути показником жанрової спрямованості, характеру, ритмічних особливостей, авторських нахилів та кола улюблених композиторських засобів, метричну основу, темп, динаміку, тональність;
- звернути увагу на наявність цезур (зупинки на довгих тривалостях, повторність);
- визначити головні розділи твору, загальний план структури твору;
- співставити тематичний матеріал (повторний, неповторний, варійований, секвенційний);
- якщо тематичний матеріал контрастний, то з'ясувати міру контрастності (похідний контраст чи контраст співставлення);
- встановити тип викладення (експозиційний, серединний, заключний);
- проаналізувати тональний план твору чи фрагмента (однотональний чи модулюючий, внутрішньотональні відхилення);
- встановити типи кадансування основних розділів, при необхідності зробити гармонічний аналіз всього зразка;
- знайти загальну кульмінацію, зробити висновки про способи її досягнення (діапазон, регістр, динаміка, місце знаходження, фактура, гармонія, інше);
- визначити вид мелодичного руху (загалом і в момент кульмінації та відходу від неї), прийоми мелодичного розвитку;
- з'ясувати тип фактури (гомофонно-гармонічний, підголосний, змішаний, тощо);
- розібрати мілкі елементи форми, зокрема періоду (фразу, мотив), співставити їх з точки зору схожості і різниці в зв'язку з роздільністю та злитністю (структурна періодичність, підсумовування чи дроблення);
- при варіюванні визначити їх методи.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ АНАЛІЗУ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

1. Що таке стиль?
2. Що таке жанр?
3. Що таке "музичний образ"?
4. Скільки образів може бути в творі?
5. Чим поняття "образ" відрізняється від поняття "тема"?
6. Визначення поняття "музична форма".
7. Що таке зовнішня і внутрішня форми?
8. Різновиди реприз.
9. Чим реприза в сонатному Allegro відрізняється від експозиції?
10. Будова музичної мови.
11. Систематика музичних форм.
12. Що таке кода? На якому матеріалі вона будується?
13. Що таке вступ?
14. Що таке цезура?
15. Визначення і різновиди кульмінації.
16. Формотворчі засоби виразності.
17. Функції частин забудов.
18. Типи викладення і розвитку.
19. Визначення, різновиди, схеми простої 2-х частинної форми.
20. Визначення, різновиди, схеми простої 3-х частинної форми.
21. Визначення, різновиди, схеми складної 3-х частинної форми.
22. Визначення, різновиди, схема варіацій.
23. Визначення, різновиди, схеми рондо (класичного)
24. Визначення, різновиди сонатної форми.
25. Схема сонатного Allegro. Головні ознаки частин.
26. Вокальні форми та жанри.
27. Сонатно-симфонічний цикл.
28. Сюїта - визначення, різновиди, особливості.
29. Визначення та різновиди періоду. Складові побудови.

СЛОВНИК МУЗИЧНИХ ТЕРМІНІВ

1. Варіаційність - метод розвитку музичного матеріалу, заснований на повторенні теми, мелодії або супроводу з деякими змінами.
2. Варіаційна форма - побудова, в якій метод варіювання є основою формотворення. Вона складається з теми і декількох її видозмінюваних повторень.
3. Вичленовування - самостійний розвиток частини теми, найбільш яскравої в ладовому або ритмічному відношенні.
4. Вокальні форми - музичні твори, призначені для виконання одним або декількома людськими голосами з інструментальним супроводом або без нього.
5. Гармонія - сфера виразних засобів музики, що засновані на об'єднанні звуків в співзвуччя та на їх супідрядності.
6. Гармонічна фігурація - мелодичний рух по тонах акорду (гармонічний орнамент).
7. Гомофонія - вид багатоголосся, в якому є провідний мелодичний голос і акомпануючі голоси.
8. Дзеркальна реприза - повторення розділів експозиції сонатної форми у зворотному порядку: спочатку побічної партії, а потім головної.
9. Динамічна реприза - повторення першої частини твору на більш високому динамічному рівні. Основні засоби динамізації - мелодичне, гармонічне і ритмічне варіювання, поліфонізація фактури, структурні зміни.
10. Експозиція - перший розділ сонатної форми або фуґи, що містить викладання основних тем. В сонатній формі вона складається
11. з головної побічної зв'язуючої та заключної партій. В однотемній фузі з проведення теми послідовно в усіх голосах.
12. Епізод - самостійний розділ форми, побудований на новій темі, в іншій тональності, іншому темпі. Використовується переважно в сонатній формі і в рондо.
13. Жанр - вид музики. Основні жанри - оперний, симфонічний, ораторіальний, камерний, вокальний. В більш вузькому значенні - патріотична, комічна, лірична опера; романс, поема, сюїта, соната і т. п.
14. Засоби музичної виразності - елементи музичного мовлення. Головні - мелодія, гармонія, лад, ритм. Але важливими є також фактура, тембр, темп, відтінки тощо. Кожен з них має формотворче значення.
15. Імітація - повторення теми безпосередньо за попереднім проведенням. Використовуються переважно в імітаційних поліфонічних формах - фуґах, інвенціях, канонах.
16. Канон - безперервна імітація. Техніка канону підготувала розвиток фуґи.
17. Каданс - гармонічний зворот, що завершує побудову. Каданси

(каденції) класифікуються як автентичні, плагальні, повні, перервані, серединні, половинні, заключні, довершенні, недовершенні, додаткові. Вони розподіляють побудови на окремі частини і встановлюють між ними функціональний зв'язок.

18. Квадратність - принцип побудови форми заснований на пропорційності частин. Термін використовується стосовно періоду, який складається з двох речень по чотири, вісім, шістнадцять тактів. Такий період називається квадратний, класичним або віденським.
19. Композиція - форма музичного твору. Друге значення - створення музики як виду художньої творчості.
20. Композиційна функція - роль кожної частини твору відносно цілої структури.
21. Кода - заключний розділ музичного твору, який характеризується стислим узагальненням основних музичних тем.
22. Кульмінація - момент найвищого напруження в розвитку музичного матеріалу. Кульмінація може бути висотною, смисловою, гармонічною, динамічною. Найчастіше її види співпадають.
23. Лейтмотив - яскрава тема, що використовується для характеристики персонажа, явища, ідеї. Зустрічається в музично-драматичних творах в програмній музиці.
24. Мелодія - найважливіший засіб музичної виразності. Вона складається з ряду звуків, об'єднаних за законами ладової і ритмічної організації.
25. Мелодична фігурація - збагачення мелодії різноманітними неакордовими звуками (прохідними, допоміжними, затриманням, предйомом).
26. Модуляція - перехід в іншу тональність. Відіграє велику роль у розвитку музичного матеріалу. Визначається як перехід, відхилення і співставлення.
27. Монотематизм - композиційний принцип в основі якого лежить побудова твору на одній темі. Трансформація теми досягається шляхом зміни мелодичної структури, метроритму, темпу, тембру, гармоній, динаміки, регістру. Найбільшого розповсюдження цей принцип набув у програмній музиці.
28. Мотив — невеликий мелодичний зворот, що містить одну сильну долю.
29. Опера - музично-драматичний твір, що синтезує різні види мистецтва: музику, хореографію, драму, поетичне слово, живопис. Опера належить до вокально-інструментального жанру.
30. Органний пункт - тривалий звук в басу, на фоні якого розгортається музична тканина у верхніх голосах. Найчастіше будується на тоніці або домінанті, від чого залежить його місце у структурі твору.
31. Орнаментальне варіювання - така трансформація музичного матеріалу, при якій зберігається близькість до теми (фігураційна обробка, тональна і структурна єдність).

32. Період - найменша музична форма, що вміщує одну тему (думку). Має багато різновидів (квадратний, неквадратний, однотональний, модулюючий, замкнений, незамкнений, простий, складний, повторної, неповторної побудови, з двох, трьох речень, монолітний). Період може бути частиною твору або формою всієї вокальної чи інструментальної мініатюри.
33. Поліфонія - вид багатоголосся, заснований на одночасному сполученні самостійних мелодій. Основні її різновиди - імітаційна, неімітаційна, контрастна, підголоскова, поліфонія суворого і довільного стилів.
34. Поліфонічні форми - фуга, фугета, інвенція, канон, поліфонічні варіації. Вони можуть бути самостійними творами або частинами масштабних форм. Як засіб поліфонічного розвитку музичного матеріалу в таких формах використовується фугато.
35. Псевдореприза - первісне проведення головної теми в репризі сонатної форми не в головній тональності. Тема відновлює головну тональність в повторному проведенні.
36. Регістр - частина діапазону інструменту, голосу, мелодії. Визначають верхній, середній і нижній реєстри.
37. Реприза - повторення будь-якого розділу музичного твору. Розділ може бути повторений безпосередньо після першого його виконання або після середньої частини твору. Реприза має значення завершення для всього твору або його частини.
38. Рефрен - головна тема форми рондо, багаторазово повторювана між іншими розділами - епізодами.
39. Речення - складова частина періоду, який має два, рідше три речення.
40. Ритмо-синтаксична структура - співвідношення часової тривалості окремих побудов (мотивів, фраз). Основні її види: періодичність, підсумовування, дроблення.
41. Розробка - середня частина сонатної форми, в якій теми піддаються найбільш перетворенням. Для розробки характерні свобода побудов, тональна нестійкість, тематична роздрібненість, зіткнення контрастних елементів.
42. Рондо - музична форма, яка заснована на багаторазовому повторенні головної теми і чергуванні її з різними епізодами.
43. Сонатна форма (або форма сонатного allegro) найбільш розвинена форма інструментальної музики. Основою її розвитку є протиставлення двох контрастних тем. Конфлікт між ними закладається в експозиції, динамізується в розробці і набуває розв'язання в репризі. Інше значення терміну пов'язане з циклічною сонатною формою (симфонія, соната, концерт, інструментальний ансамбль).
44. Стиль - система музичного мислення епохи в цілому та окремих її соціальних груп. Різноманітні естетичні школи створили засоби музичної виразності, що відповідають їх ставленню до мистецтва,

історичних подій, світоглядній позиції. Значні етапи в розвитку музичного мистецтва знайшли відображення в таких стилевих напрямках як бароко, класицизм, романтизм, імпресіонізм, експресіонізм, модерном.

45. Тема - невелика побудова, що втілює музичну думку твору і підлягає подальшому розвитку. Особливою характерністю та індивідуалізованістю вона відзначається в таких формах як сонатна варіаційна, fuga.
46. Тембр - характер звука.
Він залежить від матеріалу музичного інструмента, способу видобування, середовища.
47. Тріо - середній розділ в складній тричастинній формі, який виконується трьома інструментами або триголосна. Тріо набуло розповсюдження в жанрах маршу танцю.
48. Фактура - засіб викладання музичного матеріалу. Вона обумовлена змістом художнього твору, композиційними принципами/технічними можливостями інструмента. Фактура буває одноголосною, гомофонною, поліфонічною.
49. Фраза - частина музичної теми, що визначається загальним мелодичним рухом, ладогармонічними зв'язками і ритмо-синтаксичною структурою.
50. Фуга - найвища поліфонічна форма, заснована на імітаційному проведенні теми в усіх голосах. За формою фуга найчастіше тричастинна і будується за певним тонально-гармонічним планом. Вона сформувалася у XVII столітті і набула великого значення у творчості І. Баха і Г. Генделя.
51. Художній образ - відображення ідей, явищ, суб'єктів навколишнього світу в конкретно-чуттєвій формі. Художній образ містить загальне відображення дійсності.
52. Цезура - момент, що відокремлює одну побудову від іншої.
Цезура сприяє довготривалість, пауза, зміна тональності або фактури призначений між тим для слухання, стверджуючи один з провідних принципів класицистів - єдність змісту та форми.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20 22 / 20 23 н.р. **зі змінами.**

В результаті перегляду на засіданні кафедри «Мистецтво співу» робочої програми з дисципліни «Аналіз музичних творів» було внесено зміни до тематичної змістовності модулів, переглянуто і оновлено список джерел інформації з опорою на україномовні та вітчизняні видання. Приведено у відповідність до нового Навчального плану розподілення годин на модуль - аудиторні (лекційні, прапрактичні) та години самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Переглянуто список компетентностей і програмних результатів навчання, відповідно до «Освітньо-професійної програми «Спів» 2022 року.

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри А. І. Кочерга
(підпис)